

Vora la bassa: la diatriba de Kafka

Vora la bassa, llegesc *Carta al pare*, de Franz Kafka (Angle editorial). “Molt estimat pare:” així s’inicia la missiva kafkiana al seu progenitor, el botiguer Hermann Kafka. De la manera més correcta i formal, sense desvelar la bomba que vindrà tot seguit. Ja fa molts anys vaig llegir aquest text de Kafka; diria que era un adolescent barbamec. Em va agradar molt. Ara que son pare potser m’ho mire d’una manera diferent. Tenia un vague record de les objeccions que el fill dirigia al seu pare, per a qui aquest és “la mesura de totes les coses”.

La veritat és que he llegit la carta kafkiana amb el cor en un puny. És un Kafka transparent, retòricament brillant, brutalment directe. Llança les frases a son pare com a coltells: “el resultat visible més immediat de tota aquesta educació va ser que jo defugís tot el que em recordava a tu”, “També és veritat que gairebé mai no em vas tustar de debò. Però sentir els teus brams, veure com et posaves vermell (...) era gairebé pitjor”, “la fèrula de la teua educació”, etc. El fa responsable de totes les seues inseguretats, de la seua vida errabunda, del seu matrimoni errat. El fa responsable de tot; fins i tot, l’acusa de ser un mal jueu, o d’animar-lo a anar-se’n de putes, i com allò, aquell consell, va destruir d’una manera irreparable la idea que tenia d’ell. El fill explica fil per randa com son pare maltracta els empleats de la botiga, com els humilia, d’una manera despòtica. O com tortura les seues filles, Elli i Ottla. I també a la cosina Irma, “una parenta de sang, que adorava en la teua persona el germà de son pare”.

MARTÍ
DOMÍNGUEZ
@MartíDomínguezR

IL·LUSTRACIÓ DE DIEGO MIR

Pense en tot això, en aquelles seves frases de Franz Kafka. L’aigua de la bassa fa unes lleus ondulacions, com si foren pensaments que s’escolen per la memòria, per les connexions sinàptiques. Son pare era un home que s’havia fet a si mateix, un lluitador, algú que havia aconseguit eixir del pou de la mediocritat i aburgesar-se. Estava cofoi d’ell mateix, pel que havia aconseguit. El fill també li retrau això; que constantment li etziba que ell a la seua edat era diferent, que s’esforçava quan era jove per ser algú. Que era un home que s’ho havia guanyat tot, i no com ell, a qui li ho havien regalat tot.

Franz Kafka va escriure aquella carta (que ocupava 103 pàgines!) i li la va entregar a sa mare, perquè li la fera arribar a son pare. Aquesta mai no ho va fer, segurament espantada del que havia pogut llegir, i potser gràcies a això ha sobreviscut. En qualsevol cas, m’imagine el botiguer llegint tota aquella col·lecció de retrets, i em compadesc d’ell. Al capdavall, aquell pare autoritari li havia pagat els estudis, li havia donat una bona educació, fins i tot li havia deixat llibertat per ser escriptor. Tanta ràbia, tant de ressentiment, van en contra de Franz, pense, ara des de la distància del temps. Em ve al cap l’exemple de Paul Cézanne, i de la tempestuosa relació que el va unir al seu progenitor. Potser aquest podria haver signat aquesta carta, i, tanmateix, quin grandios retrat va dedicar al seu progenitor! Com el banquer Auguste Cézanne, aquell mateix que li deia que no signara els seus quadres perquè li avergonyia veure el seu cognom en aquells llenços, ha passat a la posteritat!

Un parotet vermell s’ha aturat en la vora de la bassa. Alça la cueta, per tal de refrigerar-se. Pense en la metamorfosi d’aquella libèl·lula, i com possiblement ha passat l’hivern en aquesta bassa, en forma de larva. Un ésser ferotge i cruel. Reprenc el llibre de Kafka i no puc deixar de pensar en el pobre Hermann. Potser Gregor Samsa sí que era un insecte, fins i tot abans de la metamorfosi.